

20. Yüzyılın Son Özel Tank Muharebesi: 73 Easting Muharebesi

The Last Special Tank Battle of the 20th Century:
Battle of 73 Easting

*Anıl UZUN**

Öz

Hiç kuşkusuz tanklar her geçen gün etkileri azalsa da savaşların kaderini etkileyen en önemli askeri birimlerdir. Kara kuvvetlerinin karar silahı olan tankların ve zırhlı araçların teknolojik, sayısal ve eğitimsel olarak iyi seviyede olması çok önemlidir. Özellikle eğitim açısından daha önceki tank muharebelerini incelemek önemlidir. Her ne kadar 2. Dünya Savaşı bu konuda çok sayıda örneğe sahip olsa bile modern tankların karıştığı muharebeleri incelemek daha önemlidir. Son yıllarda Arap-İsrail Savaşları dışında en ciddi tank tanka muharebeler kuşkusuz Körfez Savaşı'nda olmuştur. Bu çalışmanın amacı değişen harp ortamı, Amerikan zaferinin nedenleri, taktiksel bakış açısı gibi konuları inceleyerek tankçılar için aydınlatıcı bir çalışma hayata geçirmektir.

Anahtar Kelimeler: Tanklar, Zırhlı Muharebe Aracı, M1A1 Abrams, T-72, Bradley, BMP-1

Abstract

There is no doubt that tanks are the most important military units that affect the fate of the war, although their effects are decreasing day by day. It is very important that tanks and armored vehicles, which are the decision weapons of the ground forces, are at a good technological, numerical and educational level. It is important to examine previous

* Bilim Uzmanı. E-posta: auzun0694@gmail.com, Orcid ID: 0000-0002-7570-6345.

Geliş Tarihi/Received: 19.04.2020

Kabul Tarihi/Accepted: 17.08.2020

tank battles, especially in terms of training. Although the Second World War is quite rife in this regard, it is more important to examine the battles involving modern tanks. In recent years, apart from the Arab-Israeli wars, the most serious tank-tank battles have been in the Gulf War. The aim of this study is to explain subjects such as the changing war environment, the reasons for the American victory, and the tactical point of view, and implement an enlightening work for Tank Officers and Tacticians.

Keywords: Tanks, Armored Combat Vehicle, M1A1 Abrams, T-72, Bradley, BMP-1

Giriş

Birinci Dünya Savaşı'nda dünya, "Siper Savaşı" denilen yeni bir "kıyım savaşı" ile karşı karşıya kaldı. Kitlemel kuvvetler karşılaştıklarında savaşı belirli bir bölgede kilitleyen bu savaş türünün en kötü yönü, siperlerin makinalı tüfek ile birleştğinde ele geçirmesi çok zor hedefler olması ve ele geçirilse bile geri kaybedilmesi sebebiyle düşman hatlarını yarmak için çok fazla askerin ölmesiydi. Bu yüzden Siper Savaşı, Birinci Dünya Savaşı'nın acı bir sonucuydu¹. 1916 senesinde Dünya'nın ilk paletli, silahlı ve zırhlı tank olarak nitelendirilen savaş aracı olan İngiliz Mark 1, savaş arenasında boy gösterdiğinde hiçbir şey eskisi gibi olmayacağı anlaşılmıştır. Keza bu yeni araç; siperleri, engelleri ve tuzakları adeta dağıtarak geçmiş, makinalı tüfek mevzilerini yok ederek piyadenin ilerleyişini inanılmaz derecede hızlandırmıştır. Bunun ilk etkilerini 1917 Cambrai Muharebesi ve Anzakların 1918'de Amiens'de gösterdiği başarılarında görmek mümkündür².

Tankların gelişimi ve kullanım amaçlarının değişmesi çok hızlı oldu. Birinci Dünya Savaşı ve sonrasında, bir sonraki dünya savaşına

¹ John Ellis, *Eye-Deep in Hell-Life in the Trenches 1914-1918*, Fontana Press, Kaliforniya 1977, s. 10.

² R. Murray Williamson ve Allan R. Millett, *Military Innovation in the Interwar Period*, Cambridge University Press, New York 1996, s. 6.

kadar tankın niteliği değişti. İlk dünya savaşında bir nevi siper geçme aleti olan tanklar, bir sonraki dünya savaşında mobil bir top/yok edici platform ve diğer zırhlı araçları vurmak için kullanılan bir araca dönüşmüştür. Diğer yandan başka bir konu ise Hafif, Orta ve Ağır Tank sınıflarının git gide tekilleşmesi ve günümüzde Ana Muharebe Tankı, Savaş Tankı ve diğer bir adıyla Evrensel Tank'a dönüşmesidir³. Günümüzde bazı özel görevler için hafif ve orta sınıf tank olsa bile eskisi kadar yaygın değildir. Çünkü hafif tankların ve *tankette*⁴lerin yaptığı hafif piyade desteği ve keşif görevini⁵ şu an zırhlı muharebe araçları, sayıca fazla orta tankların görevlerini ise günümüz envanterlerindeki ana tanka göre daha düşük kalibreli topa sahip sayıca fazla ikincil tanklar görmektedir.

2. Dünya Savaşı sonrası tekilleşen ve en sonunda ana muharebe tankları üzerine yoğunlaşan tanklarda bu tarihlerden sonra da farklı ekolleşmeler baş gösterdi. Bunların en bilineni, batı ve doğu ekolü tanklardır. Bu anlayışa göre batı tankları, zırh olarak daha ağır ve güvenli ancak daha pahalıydı. Ateş güçleri üst seviye manevra kabiliyetleri iyi ve kısıtlı seviye arasında gidip gelmekteydi. Bu seçimin en önemli nedeni ise batı ordularında personele verilen önem ve daha savunmacı ülkeler olmalarından kaynaklanmaktadır. Ancak kara doktrinini “istilacı” bir karakterde kurgulayan Sovyetlere bakıldığında, tankların daha ince zırh, yüksek ateş gücü ve yüksek manevra kabiliyeti, bununla beraber de daha düşük maliyetlerle öne çıktığı görülmektedir⁶. Tankların daha az zırhlı olması hem zırh maliyetinden hem de zırhın getireceği yükü kaldıracak daha güçlü motor ve aktarma organları maliyetinden avantaj sağlamaktaydı.

1980'ler ve sonrasında ise saldırı ve savunma tipi tank tasarımları öne çıkmıştır. Bu anlayışa göre ise tankı geliştiren ülkenin

³ Richard Ogorkiewicz, *Tanks: 100 Years of Evolution*, Osprey Publishing, Oxford 2018, s. 7.

⁴ Zırhla kaplanmış, bir veya iki personel gibi çok az sayıda muhariple kullanılan tank.

⁵ John Joseph Timothy Sweet, *Iron Arm: The Mechanization of Mussolini's Army, 1920-40*, Stackpole Books, Mechanicsburg 2006, s. 6.

⁶ Jeremy Paugh, *Steel Monsters: Soviet Tank Development during the Second World War*, Concordia University Lisans Tezi, Portland 2019, s. 65.

dış politikasına göre tanklarının tasarımı değişmekteydi. Örneğin bir ülke eğer dış politikasında agresif değilse savunma tipi tankları daha çok tercih etmektedir. Savunma tipi tanklarda tanktaki toplam zırh oranı büyük ölçüde gövde yerine tarette kullanılır. Çünkü ülke savunmada olacağından tankların gövdelerini sabit siperlerin arkasında saklayacağından ve sadece taretlerini göstereceğinden tarette daha çok zırha ihtiyaç duymaktaydılar. Bu ekol tankların en büyük öncüsü modern 1200 beygirlik motoruna rağmen 62.5 tonluk devasa cüssesi⁷ ile İngiliz Challenger 1 ve 2 tankları olabilir. Saldırı tipi tanklarda ise zırh konumlandırması taret ve gövdede eşit olarak paylaştırılmakta hatta son dönemlerde Armata gibi tanklarda ise taret insansız hale getirilip zırh ağırlığı gövdeye doğru kaymaktadır. Çalışmamızın konusu olan M1 tankları; T serisi tanklar, Leopard 2 tankları vb. saldırı tipi tanklara örnek verilebilir.

Tankların çeşitlenmelerini sadece kullanım amaç ve tarzlarına göre sınıflandırmak biraz haksız olabilir. Ayrıca tanklar ülkelerin coğrafi özelliklerine göre de şekillenebilir. Örneğin İsrail tankları Golan Tepeleri'nde daha verimli kullanmak için motoru öne alınmıştır. Bu özelliği sayesinde tank kısıtlı sayıda da olsa personel taşımakta ve ekstrasından bir ön koruma sağlayabilmekteydi. 2. Dünya Savaşını temel alan askerî tarih araştırmalarında tankların kabiliyetlerini hız, top çapı ve zırh kalınlığı gibi bazı basit değerlerle karşılaştırmak mümkün iken bu yakın dönem askeri tarihindeki tanklarla ilgili değerlendirmelerde çok daha farklıdır. Tankların ateş güçleri, kullanılan mühimmat tipleri ve kabiliyetlerine; zırhları ise kullanılan zırhların kimyasal yapısı ve kullanım tekniklerine; son olarak da elektronik alt sistemleri de tankın işlevselliğine direkt olarak etki etmekteydi.

1. 73 Easting Muharebesine Giden Yol

Irak ve Müttefik Kuvvetler, 73 Easting Muharebesi'ne çok basit bir şekilde gelmediler. Irak Ordusu, I. Körfez Savaşı öncesi ciddi bir süreçten geçirildi. Bu süreç hem Saddam Hüseyin'i güçlendirmiş, hem

⁷ Simon Dunstan ve Tony Bryan, *Challenger 2 Main Battle Tank 1987-2006*, Osprey Publishing, Londra 2006, s. 28.

de Irak ordusu ve envanterini şekillendirmiştir. Bu açıdan bu süreci incelemek önemlidir.

1.1. 1980 İran-İrak Savaşı

Görsel 1: İran-İrak savaşında düşmana ciddi bir hava üstünlüğü kuran İran F-14'leri⁸

Şattul Arap bölgesi İran ve Irak arasında uzun yıllar ihtilafa neden olmuştur. 1975'te Saddam Hüseyin ve İran Şahı Pehlevi arasında imzalanan antlaşma ile Şattularap sorunu çözüme kavuşturulmuştur. Ancak 1979 İran İslam Devrimi ve Irak'ın da benzeri bir tecrübeyi yaşaması düşüncesi⁹, bölgedeki birçok olaya zemin hazırlamıştır. İki ülke arasındaki ilişkiler krize girmiştir. Nitekim 22 Eylül 1980'de Saddam'ın sürpriz bir şekilde Abadan ve Hürremşehr'e saldırması savaşın fitilini ateşlemiştir. Savaş başlar başlamaz iki tarafta karşısındaki lideri suçlamıştır. Humeyni, Saddam'ı İran'ın devrim sonrası zayıflayan devlet yapısından¹⁰ faydalanarak işgal girişiminde bulunmakla, Saddam ise Humeyni'yi İslami Devrimi Irak'a da sıçratmaya çalışmakla suçlamıştır. Çıkan bu savaş bölgedeki birçok ikili hesaplaşmalar sonucu devletlerin bu iki ülke arkasında yer almalarına

⁸ IRIAF, http://www.iiaf.net/archive/aircraft/images/f_14_caring_hawk_missile.jpg (Erişim Tarihi: 17.01.2021).

⁹ Robin Wright, *In the Name of God*, Simon & Schuster, New York 1989, s. 126.

¹⁰ Farhang Rajaei, *The Iran–Iraq War: The Politics of Aggression*, University Press of Florida, Gainesville 1993, s. 80-82.

sebepe olmuştur. Türkiye'nin bu savaştta tarafsız olmasına rağmen Suriye dışındaki çoğu Arap ülkesi Irak'ın arkasında konum aldılar.

1980'de Irak askeri ekipman olarak İran'dan biraz daha iyi durumdaydı. Üstüne üstlük İran, İslam Devrimi sonrası birçok askeri personelini hapse atmış ve yerlerine yenisini koyamamıştı. Irak bu avantajı kullanmak amaçlı hızlı ve şok saldırı ile rakibini pes ettirmek üzere bir strateji kurmuş daha savaşın başında 22 Eylül 1980'de İran Hava Kuvvetlerini yok etmek için geniş çaplı bir operasyon başlatmıştır¹¹. Iraklıların bu saldırısında İsrail ile 1967'de yaptıkları Altı Gün Savaşları'nda maruz kaldıkları önleyici hava saldırılarının esintileri olduğu bellidir. Ancak ne yazık ki Irak bunu yeteri kadar başarılı yapamamış, İran'ın geniş coğrafya derinliğinde Irak Hava Kuvvetlerine ait Mig-23BN, Tu-22, Su-20'ler yeterli olamamış, az sayıda uçak vurabilmişlerdir. Diğer yandan yine Altı Gün Savaşları'ndan ders alan İran, uçak hangarlarını güçlendirilmiş betonlardan yaptığından Iraklılar sadece İran pistlerini tahrip edebilmişlerdi ki bunlarda daha sonra kolayca tamir edilebilmişlerdir¹². Irak'ın bu hamlesi çok kısa bir sürede İran Hava Kuvvetlerinden tepki gördü. İlk olarak küçük çaplı öncül 22 Eylül 1980 İntikam Operasyonu ve sonraki gün 23 Eylül'de yaklaşık 140 uçakla yapılan Kaman 99 Operasyonu ile Irak'a ait 11 hava alanı ve altyapısına sert bir darbe vurdu ve İran, Hava Kuvvetlerinin operasyonel kabiliyetinin %55'ini kaybetti.

Ancak Irak başarısız hava kuvvetlerine rağmen karada başarılı operasyonlar gerçekleştirmiştir. Kısa bir sürede Hürremşehr'i ele geçirip Abadan dâhil birçok yerleşim yerini kuşatmıştır. Ancak İran birkaç sene içinde kendini toplamış ve karşı saldırılarla Irak'ı püskürtmüş savaş bir süre sonra yıpratma savaşına dönmüştür. Özellikle 1984'ten sonra iki devlet de bazı stratejik hamleler yaparak birbirinin ekonomik altyapısını vurmaya çalışmıştır. Bu amaçla Irak, İran'ın petrol satışını engellemek için Basra körfezindeki tanker gemileri vururken,

¹¹ Efraim Karsh, *The Iran-Iraq War: 1980-1988*, Osprey Publishing, Londra 2002, s. 1-8.

¹² Anthony H. Cordesman; Abraham Wagner, *The Lessons of Modern War: Volume Two-The Iran-Iraq Conflict*, Westview Press, Oxford 1990, s. 102.

İran'da Irak'ın boru hatlarını vurmaya çalışmıştır. Ancak özellikle Amerika, Körfez petrolüne bağımlı olduğundan Irak'ın saldırıları karşısında bölgeye bir filo yollamak zorunda kalmış ve savaş bir anda uluslararası bir hal almıştır. Nitekim bu yıpratma savaşı 1988'e kadar sürmüş ve en sonda 20 Ağustos 1988'de iki devlet anlaşarak savaşı bitirmişler ve savaştan önceki konumlarına geri dönmüşlerdir¹³.

1980 İran- Irak Savaşı'nın üç sonucu, direk olarak Körfez Savaşı ve dolayısıyla 73 Easting Muharebesine giden yolu açmıştır. Bunlardan ilki savaşın faturasıdır. Irak savaş sonunda yaklaşık yarım milyon askerini ve bir o kadar askerî teçhizatını kaybetmiştir. En önemlisi 8 senelik, sonucu bir sıfır olan savaşın Irak'a faturası yaklaşık 561 milyar dolar olmuştur. Böyle bir rakam ekonomisi sadece petrole bağımlı olan bir ülke olan Irak için fazladır. İleriyi etkileyecek ikinci sonuç da, bu savaşla beraber Saddam Hüseyin'in başarısız olması, ancak buna rağmen İran karşı saldırısını durdurarak özgüvenini kaybetmemiş olmasıdır. Bu da Saddam Hüseyin'i bir zafer kazanma arayışına itmiş ve 1990'da Kuveyt'in işgaline zemin hazırlamıştır.

Ancak bu savaşın en önemli sonuçlarından birisi de Irak savaş makinesini yaratmasıdır. Genel kanı bu savaşın iki ülkeyi zayıflatmak amaçlı olduğudur. İki ülkeyi yıpratın bir savaş olsa bile bu savaş Irak ordusunu envanter anlamında ve asker sayısı anlamında çok daha ileriye taşımıştır. Savaşa 200,000 civarı asker, 2,750 tank, 1,040 topçu ve 330 savaş uçağı¹⁴ ile başlayan Irak, savaş sonunda 1 milyon civarı asker 4.000 tank 8.000'den fazla zırhlı araç 600 savaş uçağına sahip olmuştur¹⁵. Bu genişlemenin en büyük sebebi Suudi, Kuveyt ve Körfez Ülkeleri'nin finansmanını arkasına alan Irak'ın özellikle 1985 ve sonrasında yaptığı alımlardır. Savaş sonrası böyle bir ordu boşa çıkmış amaçsız kalmıştır. Yaşanan ekonomik sorunların askerî olarak çözülmek istenmesinde bu durum ciddi bir etken olmuştur.

¹³ Rajae Farhang, *The Iran–Iraq War: The Politics of Aggression*, s. 1.

¹⁴ Kenneth M. Pollack, *Arabs At War*, University of Nebraska Press, London 2002, s. 3.

¹⁵ Kenneth M. Pollack, *Arabs At War*, s. 273.

1.2. 1990 Irak'ın Kuveyt'i İşgali

Amerika Birleşik Devletleri Irak'ın Arap-İsrail Savaşlarındaki konumu, Sovyetlerle olan yakınlıkları ve terör örgütleri ile olan bağlantıları dolayısıyla Saddam yönetimine karşı pek pozitif bir bakış açısına sahip değildi. Ancak 1980'deki savaşta Amerika ile iyi ilişkilere sahip olan Arap devletleri, İran'a karşı Irak'ı destekleyince Amerika'da Irak'a destek vermiştir. 1983'te Saddam, Abu Nidal'ı Suriye'ye kovarak Amerika ile arasındaki buzları eritmiştir. Savaşın sonlarına doğru Amerika ve Irak'ın arası iyi duruma gelmiştir. Ancak Irak'ta işler hiç de beklendiği gibi gitmiyordu. Irak savaş boyunca diğer Arap ülkeleri tarafından desteklenmişti. Ancak bunlar karşılıksız değildi. Irak savaşta en çok borcu Suudi Arabistan ve Kuveyt'ten almıştı. Kuveyt'e olan borcu 15 milyar doları bulmuştu. Yıkılan altyapısını tamir edemeyen, Irak ekonomisi bu borçları ödemekten oldukça uzaktı.

Irak bu borçları affetmeleri için başta Kuveyt'e baskı yapmış olmasına rağmen bu girişimleri işe yaramamıştır. Üstüne üstlük Kuveytliler Irak sınırındaki Rumaila Petrol Sahası'nda yatay sondaj yaparak Irak'a ait 2.4 milyar dolarlık petrol kaynaklarını çalmakla suçlanıyordu¹⁶. Kuveytlilerin son olarak OPEC kotalarına uymayarak fazla petrol üretmesi ve petrolün varil fiyatını düşürmesi Irak ekonomisine zarar vermiş ve işgale zemin hazırlamıştır. Hiç kuşkusuz Irak'ın ekonomik sebepler bir yana, Kuveyt'in zamanında Irak'ın Basra eyaletine bağlı olması da Kuveyt'in işgalinin tarihi zeminini oluşturuyordu. Krizi çözmek amaçlı yapılan Cidde Görüşmeleri de pek bir sonuç vermemiştir. En son Irak'ın Rumaila Petrol Sahası için 10 milyar dolar istemesine rağmen Kuveytliler 500 milyon dolar önermişler ve Irak bunun üzerine kesin olarak "işgal"e karar vermiştir.

¹⁶ Derek Gregory, *The Colonial Present: Afghanistan, Palestine, Iraq*, Blackwell Publishing Ltd, Malden 2004, s. 156.

Görsel 2: Saddam Hüseyin'in Amerikan Diplomat April Glaspie ile olan arabulucuk görüşmelerinden¹⁷

2 Ağustos 1990'da Irak Cumhuriyet Muhafızları'na ait 4 elit tümen Kuveyt'e girdi. Asıl can alıcı saldırı ise Mi-8, Mi-17 ve Bell 412 tipi helikopterlerle taşınan ve Mi-25 saldırı helikopterleri ile desteklenen komandolar tarafından Kuveyt şehrine yapılmıştır. Irak Hava Kuvvetleri'nin korumasındaki birlikler ve özel kuvvet 2 Ağustos da sabah 04:00-06:00'da başlayan bir operasyonla Dasmani Sarayını ele geçirmişlerdir¹⁸. Kuveyt ordusu başlarda karşı koymaya çalışsa da tecrübeli ve sayıca üstün Irak ordusu karşısında başarılı olamamıştır. Kuveyt'in 420' den fazla askeri öldürülmüş ve 850'den fazla aracı yok edilmiş veya ele geçirilmiştir¹⁹. Kuveyt Hava Kuvvetleri ise Kuveyt şehrine saldıran Irak helikopterlerine ciddi kayıplar verdirse bile kuvvetlerinin yüzde 20'sini kaybetmiş ve Kuveyt Hava Kuvvetleri'nin yüzde 80'i Suudi Arabistan'a kaçmıştır. Irak 2 gün içinde duruma hâkim olmuş ve Kuveyt'i işgal etmiştir. Kuveyt çok hızlı bir şekilde sivil bir direniş teşkil etse de pek başarılı olmamıştır²⁰.

¹⁷ The Diplomat in Spain, "An enigma called April", www.thediplomatinspain.com/en/2014/04/un-enigma-llamado-abril/ (Erişim Tarihi: 17.01.2021).

¹⁸ Michael S. Casey, *The History of Kuwait*, Greenwood Press, California 2007, s. 88–9.

¹⁹ Gordon L. Rottman, *Armies of the Gulf War*, Osprey Publishing, Londra 1993, s. 48–49.

²⁰ Derek Gregory, *The Colonial Present: Afghanistan*, s. 156.

1.3. 1990 Birinci Körfez Savaşı

Irak'ın Kuveyt'i işgal etmesinin ardından kısa süre sonra Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi işgali kınadı ve 660 numaralı kararıyla Irak'ın Kuveyt'ten çıkmasını istedi. Birkaç gün sonra da Irak Devleti'ne ekonomik ambargo uygulamıştır. Amerika bölgedeki başat güç olarak Irak ile müzakere etmek istemiş ancak Saddam, Kuveyt işgalini kaldırmak için İsrail'in dahi işgal ettiği topraklardan çıkmasını isteyen ve ağır şartlar içeren talepler ortaya sunmuştur. Amerika ise Kuveyt'in işgalinin Arap Yarımadası'ndaki diğer sorunlarla ilişkilendirilmemesi ve Irak'ın kayıtsız şartsız çekilmesi taraftarıydı. Amerika ve İngiltere'nin asıl çekincesi Saddam'ın Kuveyt üzerinden Suudi Arabistan'a da saldırarak dünyanın en büyük petrol rezervlerine sahip olmasıdır. Nitekim Irak ile yapılan görüşmeler bir sonuç vermemiştir. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi 15 Ocak 1991'e kadar Irak'a Kuveyt'ten çıkmaması halinde müdahale edeceğini deklare etmiştir.

Görsel 3: Amerikan 3. Zırhlı Tümeni sınırı geçmeye hazırlanırken²¹

Olası müdahale için kurulan ittifaka birçok ülke katılsa da başı ABD, İngiltere, Suudi Arabistan, Kuveyt ve Mısır çekti. Ağırlıklı olarak Suudi Arabistan topraklarına konuşlu Müttefik Kuvvetler, Basra Körfezi'nde de uçak gemisi görev güçlerine sahiptiler. 17 Ocak 1991'de Müttefik Güçleri Çöl Fırtınası isimli hava harekâtını başlatmıştır.

²¹ US 3rd Armored Division, Department of Public Affairs, 1991.

Yaklaşık 2780'den fazla uçakla yapılan bu operasyonda kolayca hava hâkimiyeti ele geçirilmiş ve çok fazla hedef eş zamanlı olarak vurulmuştur. Amerikan 4 yıldızlı generali Charles Albert Horner tarafından komuta edilen Müttefik Hava Kuvvetleri bir hafta içinde hava üstünlüğünü ele almıştır. Bu arada 29 Ocak 1991'de Hafci Muharebesi gibi gelişmeler olsa da Müttefik Kara Harekâtı 24 Şubat'ta başlamış ve sadece 4 gün içinde karşı tarafı ateşkesle mecbur bırakmıştır. Bu süreçte Müttefik Kuvvetleri günde ortalama 2000 sorti yapmıştır²². 73 Easting Savaşı, bölgedeki Saddam'ın en güvendiği Cumhuriyet Muhafızları dâhil kuvvetlerin ciddi bir kısmının imha edilmesi açısından önemlidir.

2. 73 Easting Muharebesi'nin Başrolleri

2.1. Amerika Birleşik Devletleri

2.1.1. M1A1 Abrams Ana Muharebe Tankı

Görsel 4: Savaşta çok büyük başarı kazanan M1A1 Abrams²³,

²² Lawrence Freedman ve Efraim Karsh, “How Kuwait Was Won: Strategy in the Gulf War”, *International Security*, Sayı 16 (1991), s. 24-25.

²³ M1A1 Abrams, *Military Today*, www.military-today.com/tanks/m1a1_abrams.htm (Erişim Tarihi: 17.01.2020).

M1 Abrams tankı Amerikan 3. nesil *ana muharebe tankı*dır. Alman ve Amerikan ordularının ağırlıklı M-60 ve Leopard 1 kullandığı dönemlerde, ileri özellikleri ile gelen T-62'nin göz ardı edilemeyecek özellikleri ve 115mm'lik yeni topu ile gelmesi Alman-Amerikan ortaklığında 1960'ların başında MBT-70 projesinin başlamasının ana sebebi olmuştur. Ancak 1969'a gelindiğinde tankın birim fiyatı en başta planlandığından 5 katı fazla olmuştur²⁴. Her ne kadar Amerikalılar MBT-70 üzerinden daha az maliyetli XM803 adında bir prototip ortaya koysalar da bu da 1971'de durdurulmuş ve daha sonra M1 Abrams olarak anılacak XM1 projesi başlatılmıştır.

General Motors ve Chrysler Defense firması 1976 senesinde XM1 projesi için iki prototip sundular. Chrysler firması daha yenilikçi bir tasarımla gelirken ve daha çok Alman tanklarını andırırken, General Motors tasarımı daha çok eski Amerikan tanklarına benzemektedir. Zorlu bir süreçten sonra Chrysler tasarımı seçildi. Üretimi ise Chrysler'i satın alan General Dynamics Land Systems, Lima ve Detroit fabrikalarında yapmıştır. Yaklaşık 10 binden fazla üretilen tank, birçok modernize edilmekle kalmamış şasisi farklı hava savunma, komuta kontrol ve istihkâm aracında kullanılmıştır. Üretildikten sonra Körfez Savaşı, Afganistan Savaşı, Irak Savaşı gibi savaşlarda ve 2011 Mısır Darbesi, Irak İç Savaşı ve Yemen'de Husilere karşı kullanıldı. Körfez Savaşı'nda ağırlıklı M1A1 modelleri kullanılan tankı daha iyi kavramak için 3 ana değişkenini incelemek önemlidir. 63 tonluk M1A1 Abrams tankı genel olarak topu ileriye bakarken 9.77 metre uzunluğa ve 2.44 metre yüksekliğe sahiptir. 4 mürettebatı olan tankın 400 km'den fazla menzili vardır.

2.1.1.1. Ateş Gücü

İlk çıkan M1 tankları 105 mm M68A1 topunu kullanıyordu. Aslında bu top İngiliz üretimi Royal Ordnance şirketinin L7 topudur²⁵.

²⁴ Richard Pearce Hunnicutt, *Abrams-A History of the American Main Battle Tank*, Presidio Press, Novato 1990, s. 117.

²⁵ Jim Mesko, *M1 Abrams in Action*, Squadron/Signal Publications, Carrollton 1989, s. 27.

Ancak Amerika'ya ait bazı geliştirmelere maruz kalmıştır. Ancak daha sonra ortaya çıkacak özellikle T-80 tanklarına karşı yetersiz olması Amerika'yı yeni bir top arayışına sevk etmiştir. Bu sorunu da yine yabancı bir topu devşirmekte bulan Amerika, Alman 120mm L/44 topunu devşirip M256 ismi altında üreterek kullanmıř²⁶ ve tankı başka birtakım yeniliklerle böylece M1A1 modeline yükseltmişlerdir. Bu yeni top ile M1 tanklarının vurucu gücü oldukça artmıştır.

Azami etkili menzili 4 km'yi bulan M256 topu değişik tipte mühimmatlar kullanabilmekteydi. Ana vurucu gücü seyreltilmiş uranyumlu²⁷ M829A APFSDS-T Sabot mühimmatıydı. Körfez zamanında bu mühimmatın Silver Bullet lakaplı M829A1 modelini kullanan Amerikalılar bu mühimmatı M256 topu ile 3500 metreye 1575 m/s hızda atıp 700 mm civarı RHA zırh çeliği delebilmekteydi. Ana delici olarak seyreltilmiş uranyum kullanan mermi oldukça etkiliydi. M256 topunun bir diğer mühimmatı ise kimyasal delici kullanan M830 serisi HEAT-T mühimmatıydı. Bu mühimmatta 3 km'ye yakın bir menzilde 600 mm RHA zırh çeliğini 1140 m/s bir hızda namludan çıkararak delebiliyordu. Bu değerler zamanına göre çok yüksek bir değerdi.

2.1.1.2. Zırh

Zırh konusunda da Amerikalılar özgün bir çözüm geliştirmek yerine İngilizlerden faydalanmışlardır. 1970'lerde XM1 üzerine çalışan firmalar İngiltere'de Chobnam zırhının üretimini görmek için ziyaretler gerçekleştirmiş ve bu zırhın üretim gerekliliklerinin oluşmasını saęlamıřlardır²⁸.

M1 Abrams tankının zırhı asıl olarak bir kompozit zırhtır.

²⁶ Jon Clemens, *Tank Assessment Survey Ranks Leopard 2A6 Tops, With the M1A1 the Runner-up*, U.S. Armor Center, Kentucky 1999, s. 15.

²⁷ Michael Green, *M1 Abrams Main Battle Tank: The Combat and Development History of the General Dynamics M1 and M1A1 Tanks*, Motorbooks International Yayınları, Wisconsin 1992, s. 68.

²⁸ Richard Pearce Hunnicutt, *Abrams-A History of the American Main Battle Tank*, s. 177.

Kompozit zırh bir zırh tipi değil zırhlandırma tarzıdır. Daha çok farklı amaçlarda ve tipte zırh materyallerinden oluşturulan karma bir zırh bloğudur. M1A1 tankının zırhı da bu amaçla tıpkı Chobnam zırhı gibi haddelenmiş seyreltilmiş uranyumlu metal plakalar, boşluk zırh ve seramik zırhın karışımından oluşmuştur. Seyreltilmiş uranyumlu metal plakalar sabot mühimmatlara karşı dayanım sağlarken, seramik zırhta yüksek ısı dayanımı sebebiyle heat başlıkları absorbe etmektedir. Bu başlıklar ardışık delici olsa ve seramik katmanı geçse bile bu seferde boşluk etkili zırhta takılmaktaydı. Ayrıca M1 tankları farklı modellerinde patlayıcı olmayan reaktif zırh olan Nera plakalarına sahiptir. M1A1'in ön taret zırhı Sovyet tahminlerine göre 600mm Sabot ve 700 mm civarı Heat dayanımına sahipken²⁹ daha ağır zırhlı modeli M1A1HA çok daha yüksek zırh dayanımına sahip olmuştur.

2.1.1.3. Mobilite

Mobilite ve hareket kabiliyeti, tanklar için çok önemli bir değerdir. Birçok dengeyi etkileyip doktrinleri değiştirebilirdi. Tankların topları geliştikçe zırhları ağırlaşmak zorunda kalmış bu da motorlar ve güç grubunun büyümesi anlamına gelmiştir. M1 tankının hedeflediği tonaj sınıfında istenilen hız limitlerinde kalmak için asgari 1500 beygirlik bir motor gerekmektedir. Bu sınıfta bir motoru askerî isterlere uygun dayanım ve performansta yapmak ise gerçekten zordur ve tam olarak Almanlar MTU firmasına ait güç grupları ile bunu sağlamıştır. Güç grubunun ne kadar kritik olduğunu bilen Amerikalılar bu güç seviyesi için bir dizel motordansa aslında bir helikopter motoru olan PLT27'nin çekirdeğinden bir türbin tank motoru geliştirerek 1500 beygir güç ve 5355 Nm maksimum torca sahip Agt-1500 motorunu yapmıştır. Bu motorun yakıt tüketimi, ses ve ısı konusunda birçok sorunları olsa kuma dayanım konusunda hassas olsa bile öyle veya böyle 63 tonluk M1A1 tankını düz yolda 72 km/s hıza ve arazide 48 km/s hıza ulaştırabiliyordu³⁰. Bu hız seviyeleri ve mobilite bu kadar

²⁹ Steven J. Zaloga, *M1 Abrams vs T-72 Ural: Operation Desert Storm 1991*, Osprey Publishing, Oxford 2009, s.15.

³⁰ John Pike, "Globalsecurity", <https://www.globalsecurity.org/military/systems/ground/m1-specs.htm> (Erişim Tarihi:

büyük bir tank için ciddi bir güç çarpanıydı. Amerika 1500 beygirlik bu motorla birlikte 6 vitesli Allison X-1100-3B şanzımanını kullanıyordu.

2.1.2. M2 Bradley Zırhlı Muharebe Aracı

Görsel 5: Körfez Savaşında M1A1 Abrams tankından daha fazla tank yok etmiş olan M2 Bradley³¹

Tanklar her ne kadar çok güçlü savaş araçları olsa bile zayıf tarafları vardır. Bunlar genelde hava araçları ve tanktan daha küçük, hızlı, gizli ilerleyen araçlar ve piyadelerdir. Bu amaçla her ne kadar ABD'nin 2. Dünya Savaşı'nda M3 Halftrack ile başlayan bir tecrübesi olsa da³² daha düşük çaplı topuyla tankların dikkatini dağıtacak hedeflere angaje olacak ve piyadeyi taşıyacak bir "IFV" yani piyade savaş aracı diğer bir adıyla da ZMA konsepti ortaya çıkmıştır. Almanların Schützenpanzer Lang HS.30 gibi konseptler ve Rusların BMP serisine karşılık ABD'nin modern bir ZMA ihtiyacı hissetmesi

10.01.2021).

³¹ Khorı Johnson, *Us. Army*, www.britannica.com/technology/M2-Bradley-Infantry-Fighting-Vehicle (Erişim Tarihi: 17.01.2021).

³² Steven J. Zaloga, *The M2 Bradley Infantry Fighting Vehicle*, Osprey Publishing, Londra 1989, s. 3.

gayet normaldir. 1960'lerde M113'ü göreve başlatan Amerikanlar bu ZPT'yi silahlandırmak yerine yeni bir dizayn istediler. Çünkü M113'ün muharebe versiyonu XM734 prototipini beğenmemişlerdi. Devamında yapılan XM765 prototipi ise M113 prototipi üzerinden geliştirilmiş ve 20 mm top eklenmişti.

Daha sonra bu tasarımı YPR-765 ve Türk ordusunun da günümüzde kullandığı ACV serisi ZPT/ZMA'nın atası olarak görmek mümkündür. Ordu bir ara MBT-70 projesi ile eş zamanlı giden XM701 prototipine ilgi gösterse de muhtemel aracın isterleri konusunda büyük tartışmalar çıkmıştır. XM701 tasarımı da çok büyük taşınması zor olduğundan bu tasarım da kabul edilmemiştir. En son tasarım olan MICV TBAT-II üzerinde de tartışmalar devam etmiştir. Çünkü, eğer araca zırh eklenirse mobilite ve amfibi kabiliyetleri etkileniyor, zırhı zayıf kalırsa da koruması düşüyordu. Sonuç olarak tasarıma 2'li TOW anti-tank füzesi atıcısı eklenerek³³ daha güçlü tanklara karşı bir koruma mekanizması düşünülmüştür. Prototipin ismi XM2 olmuş ve sonuç olarak "AIFV" olarak adlandırılan M113 temelli YPR-765'e karşı tercih edilmiştir. 27.6 tonluk söz konusu zırhlı muharebe aracı, 6.55 metre boy 2.98 metre yüksekliğe sahiptir. Ayrıca 3 mürettebat ve 6 piyadeyi 483 km civarına taşıyabiliyordu.

2.1.2.1. Ateş Gücü

M2 Bradley ZMA aracı 3 farklı silah sistemine sahiptir. Bunlardan ilki 25 mm tek namlulu M242 otomatik toptur³⁴. Genellikle yapılarla, siper ve koruganlara ve hafif zırhlı araçlara karşı kullanılırdı. Bir diğer eş eksenli silahı 2'li anti-tank füzesi atıcısıydı. Bu atıcıda 2'si atıcıda 5'i yedekte olmak üzere toplam 7 adet TOW II füzesi taşıyabiliyordu. Bu füze, genelde ZMA'nın zırhını rahatlıkla delebilecek tankları efektif menzillerinin sınırından atışlarla yok etmek amacıyla üretilmişti. Üçüncü silah ise 7.62 mm M240 makinalı tüfeğiydi. Bu

³³ Jim Mesko, *M2/M3 Bradley In Action*, Squadron/Signa Publications, Carrollton 1992, s. 9.

³⁴ Stven J. Zaloga, *M2/M3 Bradley Infantry Fighting Vehicle 1983-1995*, Osprey Publishing, Londra 1995, s. 18.

silahın amacı da aracın piyadelere karşı yakın korumasının sağlanmasıydı.

25 mm M242 topu yaklaşık 119 kg ağırlıktaydı. 6,800 metre maksimum 3,000 metre efektif menzile sahip top, mermileri 1,100 m/s hızla ve dakikada 200-500 atım sıklıkla yapabiliyordu. BGM-71 TOW II füzesi ise 3,750 metre menzilden Tel Güdüm Sistemi yardımıyla 700-800 mm zırh çeliğinden fazlasını tandem Heat başlığı ile delebiliyordu. Bu değerler dönem tanklarını delmek için gayet yeterliydi. Füzelerin yüksek güdüm hassasiyeti sayesinde düşman tankları efektif bir angajman sağlayamadan vurulmaktaydılar. 7.62 mm mühimmatı, maksimum 3.720 metre menzilden dakikada 650-750 atışla ve saniyede 853 metre hızla hedefe ulaştırabiliyordu.

2.1.2.2. Zırh

M2 Bradley aracı, sınıfına göre ciddi bir zırh korumasına da sahiptir. Versiyonuna göre değişmekle birlikte genel olarak kompozit boşluklu zırha sahiptir. Yine versiyonuna göre değişmekle birlikte önden 30 mm toplara karşı ve her yönden 14.5 mm mühimmata dayanabilecek bir zırha sahiptir³⁵. Daha sonra yapılan zırh eklemeleriyle aracın ağırlığı ciddi ölçüde artmıştır. M2 Bradley ayrıca 2 adet 4 kapsüllü sis atıcıya sahiptir. Bu sis atıcıların görevi zırhlı muharebe aracına herhangi bir tank topundan veya anti-tank sisteminden lazer doğrultulursa bunu sislerle engellemek veya görsel teması keserek lazer kaynağına angaje olmak için konum değiştirmektir. Bununla birlikte sonraki versiyonlarda M2 Bradley zırhlı muharebe aracında aktif koruma sistemlerinin dahi kullanılması düşünülmektedir. Asıl olarak aracın en güçlü korunma mekanizmasının üstündeki anti-tank füzeleri olduğu unutulmamalıdır.

2.1.2.3. Mobilite

M2 Bradley zırhlı muharebe aracı hafifliğinin ve ufaklığının ayrıcalığını manevra alanında kullandığı gibi 56 km/s hız

³⁵ Zaloga, *The M2 Bradley Infantry Fighting Vehicle*, s. 38.

yapabilmekteydi. 19.74 beygir/ton oranına sahip araç 400 km menzile sahiptir. Bu etkili, zırhlı muharebe aracı Cummins marka 8 silindirik turboşarjlı VTA-903T isimli 2600 RPM’de 500 beygir güç veren bir dizel motora sahiptir³⁶. Ayrıca ZMA bu görece diğer örneklerine göre güçlü ve yüksek tork değerlerine sahip motorunu General Electric marka HMPT-500 modeli otomatik transmisyonla birlikte kullanıyordu³⁷. Araç, gece görüş sistemleri sayesinde akşam saatlerinde hiç ışık olmayan bölgelerde dahi yol alabilmekte ve operasyon icra edebilmekteydi.

Özellik/Araç	M2 Bradley	BMP-1
Tonaj	27.6 ton	13.2 ton
Ana Silah	25 mm	73 mm
Eş Eksenli Silah/ Deliş Kabiliyeti	2 x TOW Atıcı 700-800 mm RHA	9M14 Malyutka Atıcı 400 mm RHA
Zırh Koruması (Önden)	30 mm APFSDS’e karşı dayanım	20-23 mm APFSDS (Beklenti)
Son Hız	56 Km/s	65 Km/s
Beygir/Tonaj Oranı	21.7 HP/ton	22.7 HP/ton

Tablo 1: Amerikan M2 Bradley ve BMP-1 karşılaştırması

2.2. Irak Cumhuriyeti

Irak Cumhuriyeti’nin envanterinde bulunan tank ve diğer zırhlı araçların hareket kabiliyeti, zırh ve diğer özellikleriyle incelenmesi konuyu daha anlaşılır kılacaktır.

³⁶ Richard Pearce Hunnicutt, *Bradley: A History of American Fighting and Support Vehicles*, Presidio Press, Novato 1999, s. 289.

³⁷ Richard Pearce Hunnicutt, *Bradley: A History of American Fighting and Support Vehicles*, s. 289.

2.2.1 T-72M “Lion Of Babylon” Ana Muharebe Tankı

Görsel 6: Savaştan arda kalan T-72 Babil Aslanları daha sonra da kullanıldı
(Fotoğraf: Michael Larson, Us Navy, 2006)

Kuşkusuz 2. Dünya Savaşı’nda Alman Panzer Birlikleri’ne karşı koyma içgüdüsü Sovyet Kara Doktrini’nin önündeki 100 yıllık planlamasını şekillendirecekti. Piyade doktrini olarak niteliksiz sayısal çoğunluğu temel alan Sovyetlerin bu piyadesinin etkisini arttırmak ve düşman tarafından ezilmelerini önlemek için Sovyetler Birliği ordusunda 2. Dünya Savaşı sonrasında Tank Doktrini’ne önem verilmiştir. 20. yüzyılın ikinci yarısında Sovyetlerde iki tip ana muharebe tankı anlayışı vardı. Birisi daha çok müttefiklere dağıtmak, tank çoğunluğunu sağlamak amaçlı fiyat/performans oranı yüksek T-55, T-62, T-72 gibi tanklardır. Diğer yaklaşım ise güçlü batı tanklarına eşdeğer zırh, elektronik, motor ve atış kabiliyetine sahip ancak daha pahalı T-64, T-80 gibi tanklardır. Bu iki akımın bir birleşimi olarak görülebilecek T-90 ise Körfez Savaşı’ndan sonra 1992’de kullanıma alınmıştır.

T-72 tankı esasen T-64 tankının geliştirilmesi yolundaki sorunlar sonucu ortaya çıkmıştır. Almanların Leopard 2 ve Amerika’nın M1 hamlesi Sovyetleri T-64’leri 125 mm topla donatma ihtiyacına sevk

etmiştir. Aslında 115 mm top ile düşünülen T-64 bu top değişimini yaşamak zorunda kalmıştır. Diğer yandan T-64'ün pahalı ve karmaşık 5TDF motorunun üretime yetiştirilmesinde de yeterli olunamıyordu³⁸. Daha sonra Rus ordusunda çok daha ucuz ve kolay yapılan ve bir miktar performansı yüksek ancak dayanıklılığı şüpheli 780 HP'lik V-45 motoruna sahip ve 125 mm toplu T-72 tankı gündeme gelmiş, ancak bunun üretilmesine karar verilmesi için 1970'lerin başı beklenmiştir. Sonuç olarak ortaya 41.5 tonluk, topu ileri bakar şekilde 9.53 metre uzunluğa ve 3.59 mm genişliğe sahip 3 personelli ve saatte 60 km/s yapabilen bir tank olan T-72 ortaya çıkmıştır.

Babil Aslanı tankının macerası ise daha farklıdır. T-72M serisine dayanan bir tanktır³⁹. 1980'lerde bir Doğu Alman şirketi Taji'de T serisi Rus tanklarını modernize ve tamir eden bir fabrika açtı. Burada İran ile savaş sırasında Polonya ve Sovyetlerden alınan T-72M'ler de elden geçirildi. Iraklılar daha sonraki yıllarda burada Polonyalılardan gelen hazır T-72M parçalarını birleştirip üretime de başladı. Tabii olarak tankın parçalarında Polonya'ya bağlı kalmak Irak'ın işine gelmemiştir. Parçalar tamamen yerli üretilmek istense de bu mümkün olmamış ve fabrika Körfez Savaşı'nda vurulmuştur. İşte Babil Aslanı tankı bu tankın modernize çabaları ile ortaya çıkan T-72'ler sonucu ortaya çıkmıştır. Söz konusu tankın, tonaj, uzunluk ve genişlik ile mürettebat verileri T-72 ile benzer olup esasen daha önce belirtildiği gibi T-72M temellidir.

2.2.1.1. Ateş Gücü

T-72A ve dolayısıyla T-72M Babil Aslanı tankı da 125 mm 24A6 topu ana silahı ile teçhiz edilmiştir. Bu top hiç kuşkusuz batıda kullanılan en büyük tank topundan biraz daha büyüktür. Bu topun kullandığı mühimmatlar ise gayet çeşitliydi. Bunları APFSDS, Heat ve anti-tank füzeleri olarak sınıflandırmak mümkündür. Tabii sonraki iyileştirmeler ile Hesh ve He mühimmatlarını da atabilir hale

³⁸ Zaloga, *M1 Abrams vs T-72 Ural: Operation Desert Storm 1991*, s. 16.

³⁹ Steven J. Zaloga & Peter Sarson, *T-72 Main Battle Tank 1974-1993*, Osprey Publishing, Londra 1993, s. 38.

getirilmişlerdir.

T-72M tankının 2400 kg ağırlığındaki topunun namlu uzunluğu yaklaşık olarak 600 mm idi. APFSDS mühimmatlarını 1800 m/s, heat mühimmatlarını 950 m/s ile hedefe atabilen namlu mühimmat tipine göre değişse bile maksimum 3-4 km etkili menzile sahiptir. Babil Aslanı temelde T-72 M tankıydı. Atabileceği mühimmatlar, aşağı yukarı belli olan bir tanktı. Kaldı ki Iraklıların elinde genel olarak eski model zırh delici *sabot* APFSDS mühimmatları vardı. Genel olarak Körfez Savaşı'nda 3VBM-3 gibi eski sabotlar kullanan Iraklılar bu mühimmat ve 3BM-9 penetratörü sayesinde 1800 metre/saniye çıkış hızı ile 2 kilometrede 290 mm RHA zırh çeliği delebilmekteydi⁴⁰. Bu aynı zamandaki çağdaş Sovyet *sabot*larının deliş kabiliyetinin yarısına denktir. Görüldüğü gibi deliş kuvveti için sadece top çapı değil kullanılan *sabot*un delicisi ve gelişmişliği de çok önemlidir.

Yine Irak Devleti'nin bu savaşta heat başlıklı mühimmatlarda kullandığı düşünülmektedir. Bu mühimmatlarında 3VBK-7 ve 3VBK-10 tipi mühimmatlar olduğu düşünülmektedir. Bu mühimmatların deliş değerleri ise 2700 metrede 440-500 mm arası değişmektedir. Bununla birlikte tankta ana topa eş eksenli 7.62 mm PKT makineli tüfeği taşıyordu. 2000 civarında 7.62 mm mühimmat taşıyabilen tank, bu mühimmatı 3.800-4.000 metreye etkili bir biçimde ulaştırabiliyordu. Bununla birlikte tankın havadan gelecek tehditlere karşı savunulması için 12.7 mm NSV veya DSHK (Doçka) olarak bilinen uçaksavar kullanılıyordu. İki silah da 2-2.5 km etkili menzile ve ortalama 700-850 m/s namlu çıkış hızına sahipti.

2.2.1.2. Zırh

Sovyet tanklarında zırh ikinci planda; manevra kabiliyeti, sayısal üstünlük ve ateş gücü ise birincil plandadır. Ancak Sovyetlerin bu doktrini rakiplerinden daha çok sayıda tanka sahip olmayı ve düşman zırhlarını delebilmeyi gerektirmektedir. Çünkü Sovyetler saldırıyı bir

⁴⁰ T-72'nin daha ayrıntılı ateş gücü için bkz. Robert H. Jr Scales, *Certain Victory*, Potomac Books, Virginia 2006, s. 261.

savunma stili olarak kullanmayı düşündüklerinden rakip tankları ne kadar zırh olarak iyi seviyede olsa da delebildikleri sürece çok sayıda tankla saldırdıklarında kendi kayıplarının telafi edilebilir olduğunu düşünüyorlardı. Ancak Körfez Savaşı'nda böyle bir durum söz konusu değildi. Karşı tarafta Sovyet tanklarını kullanan taraftan daha fazla zırhlı araca sahip ve zırhı delinemeyen bir rakip vardı. Diğer yandan zırhı delinebilir araçları da gerek zırh yükü yüksek tankları ön safta konuşlandırarak gerekse de daha uzun menzilden daha etkili atışlar yapabilen eş eksenli anti-tank füzesi taşıyan araçların angajmana girmesi ile Iraklılara karşı etkili olabiliyordu.

Babil Aslanı tankı aslında temelinde T-72A tankının indirgenmiş ihraç modeli olan T-72M tankı olsa bile Polonya üzerinden temin edilen modifikasyon kitleleri ile T-72M1 seviyesine ulaştırılmıştır⁴¹. Fakat henüz hangi seviyede olduğu ile ilgili net bilgiler yoktur. Keza bu konuda en büyük sorumluluk Irak Hükümeti'ne aittir. Çünkü kendileri Taji'de üretilen T-72M1 seviyesi Babil Aslanı tanklarının üretildiğini iddia etse bile üretimde görev alan Polonyalı yetkililer aslında T-72M tankının Babil Aslanı olarak lanse edildiğini iddia etmektedir. T-72M1 temel alınsa bile, yanlarda 60, arka tarafta 45 ve ön tarette 300 mm civarı zırha sahip bir tanktan söz edilmektedir. Ancak tabii bu tankların zırhlarındaki farklı uygulamalar ve yöntemler bu tankların zırh dayanımını arttırmaktadır buna göre Babil Aslanı tankı T-72M seviyesinde olsa 335 mm ön gövde ve 380 mm ön taret APFSDS sabot dayanımı diğer yandan 450 mm ön gövde ve 410 mm ön taret Heat mühimmat dayanımına sahiptir⁴². Babil Aslanı tankı T-72M1 olmuş olsa da 400 mm ön gövde ve 380 mm ön taret APFSDS sabot dayanımı diğer yandan 490 mm ön gövde ve 490 mm taret Heat mühimmat dayanımına sahiptir.

⁴¹ Zaloga, *M1 Abrams vs T-72 Ural: Operation Desert Storm 1991*, s. 24.

⁴² Hatta TOW füzesinin sektiği iddia edilen T-72 tankları da vardır. Bu muhtemelen sonradan eklenen ERA plakaları ile ilgili olabilir. Bkz. Rick Atkinson, *Crusade: The Untold Story Of The Persian Gulf War*, Houghton Mifflin Company, Boston 1993, s. 444.

2.2.1.3. Mobilite

T-72A tankı ve onun ihraç modeli T-72M (Babil Aslanı) 60 km/s yol ve 45 km/s arazi hızıyla göreve başladığı seneye göre avantajlı bir performans sağlıyordu. 18.8 beygir/ton oranıyla manevra yeteneği iyi sayılırdı. Yakıt varilleri ile 600 km menzili vardı. Bu 41.5 tonluk tankı 780 beygir 12 silindir V12 dizel motoru yürütüyordu. Bu motoru manuel 7 ileri 1 geri hidrolik destekli şanzımanla birlikte kullanan Sovyetler araçta süspansiyon olarak da Burulma Çubuğu denilen tipte bir süspansiyon sistemi kullanmaktaydı. Tankın taretini ise el yardımı ile dönmekteydi. Bazı tankların, Belçika yapımı termal görüş sistemleri ile donatıldığı söylenebilir de geneli gece görüşten uzaktır ve bu yüzden büyük projektörlerle donatılmışlardır. Bu da tankın hareket kabiliyeti ve operasyonel etkinliğini düşürmektedir.

2.2.2. BMP-1 Zırhlı Muharebe Aracı

Görsel 7: BMP-1 1988 Doğu Alman geçit töreninde⁴³

2. Dünya Savaşı sonrası Sovyetler yeni bir kara doktrini arayışına girdiler. Mekanize taktiklerini tasarlarken yeni bir piyade destek aracına ihtiyaç duydular. Söz konusu aracın istekleri 1950'ler de belli olmaya başlamıştır. Piyadelerin saldırı ve savunmasına direk

⁴³ BMP-1 oldukça fazla ülke tarafından kullanılan bir araç olmakla beraber daha sonra batı paktına geçecek Doğu Alman Ordusu'nda dahi kullanıldı. Bkz. Bundesarchiv Bild, 183-1988-1007-009, Berlin, 39. Jahrestag DDR-Gründung, Parade, 1988.

destek veren ve başka zırhlı araçları yok etme kabiliyeti olan bir araç isteniyordu.⁴⁴ İlk isterler arasında 500-800 metre mesafede 50 kalibre zırh deliciye ve makul menzillerde 20-23mm mühimmata ön zırhının dayanması bekleniyordu. Yan zırhlarının ise 7.62 mm mermilere dayanması gerekliliği diğer isterlerdendi. Ayrıca Nbc koruması, optik gözetleme sistemleri ve diğer zırhlı unsurlarla telsiz iletişim sistemleri de öne çıkan isterlerdendi. Yine 23mm bir otomatik topun araçta olması öncelikliydi. Diğer yandan 9M14 “Malyutka” anti-tank füzesi de ihtimaller dâhilindeydi. Ancak geliştirme sürecinde bu isterler de değişiklik olacaktır. 1960’larda bu isterlere uygun Ob’yekt 1200, Ob’yekt 911, Ob’yekt 914, Ob’yekt 19, Ob’yekt 764 isimli 5 adet prototip üretilmiştir. 1962’de Amerikalıların M113’leri başarılı olarak kullanmaya başlaması bu konuda Sovyetlerin çalışmalarını hızlandırdı. Yapılan değerlendirmelerde Ob’yekt 764 başarılı olmuş ve ismi Ob’yekt 765 olarak değiştirilmiştir. Bu araç ileride BMP-1 olarak adlandırılan araç olacaktır. 13.2 tonluk araç 6.735 metre uzunluğa ve 3 mürettebat ve 8 askeri taşıyabilmektedir.

2.2.2.1. Ateş Gücü

BMP-1 şaşırtıcı bir şekilde beklenenden daha yüksek kalibreli bir topa sahiptir. Batıdaki zırhlı muharebe araçları 20-40 mm arasında değişen kalibrelerde olsa da BMP-1 73 mm’lik 2A28 Grom topunu taşıyordu.⁴⁵ Heat ve He başlık türevi mühimmatlar kullanan top 115 kg saf ağırlığa 1195 mm uzunluğa 4500 metre maksimum menzile sahiptir. Asıl olarak yarı otomatik olan top dakikada 8 mermiyi saniyede 400 metreye ulaştırabilen bir hızla atabiliyordu. Söz konusu mühimmatlarla 280-350 mm arası zırh delebilen top M60A1, Chieftain ve Leopard 1 gibi tanklara büyük tehlike arz ediyordu. Bununla birlikte BMP-1’lerin genelinde 9M14 Malyutka füzesi ve türevlerini atabilen bir atıcısı vardı. 500-3.000 metre arasında 400 mm’ye kadar zırh delebilen füze, manuel olarak kullanılıyordu. 10.9 kg ağırlığa sahip olan füze 115 metre/saniye

⁴⁴ Andrew W. Hull vd., *Soviet/Russian Armor and Artillery Design Practices: 1945 to Present*, Darlington Productions, Darlington 1999, s. 239.

⁴⁵ Christopher F.Foss, *Jane’s World Armoured Fighting Vehicles*, Macdonald and Jane’s Publishers, Londra 1976, s. 259.

hıza ulaşıyor ve 2.6 kg civarı bir harp başlığı taşıyordu. Söz konusu füze 1973 Yom Kippur Savaşı'nda dahi Araplara ait ordularda kullanılıyordu⁴⁶. Bununla birlikte BMP-1 aracı eş eksenli 7.62 mm PKT makineli tüfeği taşıyordu. 2000 civarında 7.62 mm mühimmat taşıyabilen aracı bu mühimmatı 3.800-4.000 metreye etkili bir biçimde ulaştırabiliyordu.

2.2.2.2. Zırh

Aracın zırh koruması 6-33 mm arası haddelenmiş çelikten oluşmaktaydı. Ön zırhı belirli mesafelerden 20 mm mühimmata dayansa da bu üretildikleri fabrikanın kalitesine göre değişiyordu. Yine diğer yönlerden 7.62 mm mühimmata dayanan araç, personelini düşük ve orta yoğunluklu çatışma alanlarında korurken tanklara karşı da kendini anti-tank füzeleriyle korumak üzere tasarlanmıştı. Gerek Çeçenistan'da gerekse de Körfez Savaşı'nda ön zırhının etkinliğini kanıtlamış bir araç olarak öne çıkmıştı. Ayrıca Nükleer Biyolojik ve Kimyasal saldırılara karşı NBC koruması vardı⁴⁷. Ancak anti-tank mayınlarına karşı zayıf yapısı ve anti-tank füzesinin tekrar doldurulması evresindeki tehlikelerde BMP-1'in dezavantajlarındandır.

2.2.2.3. Mobilite

BMP-1 manevra açısından yapısı gereği avantajlı bir araçtır. 65 km/s maksimum hıza ulaşan araç 45 km/s arazi hızına sahiptir. Ayrıca amfibik olarak hareket ederken 7-8 km/s hızla gitmektedir. 22.7 beygir/ton oranına sahip araç bunu 300 beygirlik 15.8 litre 6 silindirli UTD-20 dizel motoruyla sağlıyordu. Tıpkı eş değeri V6-BF motorundaki gibi beş ileri⁴⁸ bir geri manuel vitese sahip olan BMP-1, burulma çubuğu süspansiyona sahiptir. Ayrıca söz konusu motor BMP-1 zırhlı muharebe aracını 600 kilometre menzile ulaştırabiliyordu.

⁴⁶ Spencer C. Tucker, *The Encyclopedia of Middle East Wars*, Abc-Clio, Santa Barbara 2010, s. 158.

⁴⁷ Christopher F.Foss, *Jane's World Armoured Fighting Vehicles*, s. 260.

⁴⁸ Christopher F. Foss, *Jane's Armour&Artillery, 2005-06*, Janes Information Group, Londra 2005, s. 183.

Özellik/Tank	M1A1 Abrams	T-72 Babil Aslanı
Tonaj	63 Ton	41.5 ton
Ana Silah	120 mm L/44	125 mm 24a6m
Top APFSDS-Heat Deliş Kabiliyeti	700 mm APFSDS- 600 mm Heat-t	290 mm APFSDS- 440 mm Heat
Zırh APFSDS-Heat Zırh Dayanımı (Önden)	600 mm APFSDS- 700 mm Heat	380 mm APFSDS- 490 mm Heat
Hız ve Beygir/Ağırlık Oranı	72 km/s, 26.9-23.8 HP/ton	60 km/s, 18.8 HP/ton
Menzil	426+ km	600 km
Diğer Teknolojiler	Gece görüş sistemleri, GPS, pasif savunma sistemleri, gelişmiş tank atış kontrol sistemleri	Projektör, sis havanları

Tablo 2: M1A1 Abrams ve T-72 Babil Aslanı Tankları Karşılaştırması

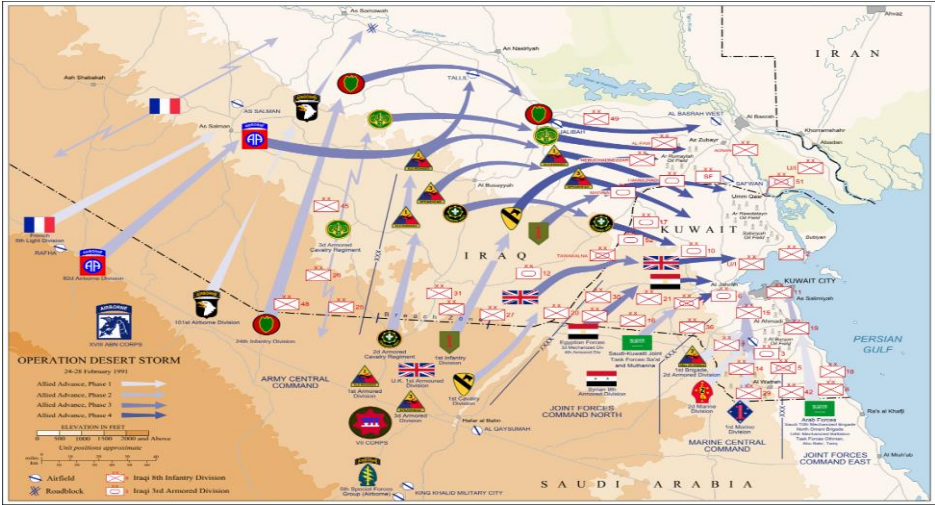
2.3. Muharebenin Gerçekleşmesi

2.3.1. Muharebe Öncesi

1990 Körfez Savaşı'nda beklenen ilk darbe alışılageldiği üzere havadan, yani 17 Ocak 1991'de başlayan Çöl Fırtınası Harekatı'yla gelmiştir. AH-64 "Apache"lerin alçak irtifadan Irak erken uyarı radarlarına yaptıkları saldırılar ciddi bir etki yaratmıştır⁴⁹. Buna donanmanın kara taarruzu da eşlik etmiştir. Bu durum Iraklıların beklentileri içindeydi. Ancak Iraklıların beklemediği bir şey vardı ki o da Müttefiklerin çok uzun süreli bir hava harekâtıyla Irak kuvvetleri yok edilmeden kara harekâtına girişmeyeceği idi. Bir başka beklentileri ise Amerikalıların çölde ve özellikle geceleri muharebe edemeyeceğinden dolayı ordularını genelde çöle savunma pozisyonunda konuşlandırmalarıdır. Ancak bilmedikleri şey, Amerikalıların Küresel Konumlandırma Sistemi (GPS) sayesinde çölde dahi çok iyi ilerleyebildikleri ve standartize gece görüş sistemleri ile akşamları dahi çok etkili taarruzlar yapabildikleriydi.

⁴⁹ Susan Bryant, *Screaming Eagles: 101st Airborne Division*, Mbi Publishing, Wisconsin 2007, s. 85.

24 Şubat 1991’de Koalisyon Kuvvetleri çok ciddi ve sürpriz bir kara saldırısı yaptı. 1. Süvari Tümeni’nin ağır topçu desteği altında⁵⁰ 1 ve 2. Marine (Amfibi) Tümenleri ve 1. Hafif Zırhlı Piyade Taburu doğrudan, sınırdan Kuveyt’in başkentini hedef alan bir hücum başlattı. Diğer taraftan yine Arap devletleri üzerinden Kuveyt’in batısından ilerleyip Kuveyt’e kuzeyden yani tam olarak Kuveyt’teki Iraklı birlikleri arkadan vuracak ve ana karayla iletişimlerini kesecek bir koalisyon saldırısı başlatıldı. Kuveyt’i direkt hedefleyen birlikler zayıf bir savunmayla karşılaşmış ve şehri zorlasalar da Iraklıların karşı saldırılarıyla karşılaşmış ve onları püskürtmekle uğraşıyordu. Batıdan hücum eden kuvvetlerin önemli hedeflerinden birisi ise Tawakalna Tümeni olarak da anılan ağır ve deneyimli Cumhuriyet Muhafızı birliklerini Irak’a geri çekilmeden yakalayıp imha etmekte. Bu anlayıştan dolayı Amerika’nın ana misyonunun Kuveyt’i kurtarmakla birlikte, olabildiğince Irak’ın askeri kuvvetini kırmak olduğu anlaşılabilir.

Görsel 8: Körfez Savaşı harekat planı⁵¹

⁵⁰ Stephen A. Bourque, *Jayhawk, The VII Corps in the Persian Gulf War*, Department Of The Army, Washington, D.C 2002, s. 206.

⁵¹ Jeff Dahl, *TESAD-Irak'ın Kuveyti İşgali*, <https://www.tesadernegi.org/irakin-kuveyti-ısgali.html?be45da&be45da>, (Erişim Tarihi: 17.01.2021).

2.3.2. Muharebe

73 Easting Muharebesi 26-27 Şubat 1991'de Güneydoğu Irakta 29°50'43"K 46°47'27"G koordinatlarında gerçekleşmiş bir muharebedir. Söz konusu muharebedeki koalisyon kuvvetleri aslen Frederick Franks komutasındaki Amerikan 7. Kolordusuna bağlı 1. Piyade Tümeni; 1, 2 ve 3. Zırhlı Tümenleri; 210. Topçu Tugayı⁵², 2. Zırhlı Süvari Alayı, 4. Süvari Alayı ve destek olarak da Rupert Smith komutasındaki İngiliz 1. Zırhlı Tümeni'nden oluşuyordu. Irak tarafında ise Cumhuriyet Muhafızlarına bağlı Tawakalna Tümeni; 10, 12 ve 52. Zırhlı Tümenleri ile 25, 26, 31 ve 48. Piyade Tümenlerinin askerlerinden oluşan Salah Aboud Mahmoud komutasındaki kuvvetler vardı. Tahmini olarak Koalisyon Kuvvetleri 22.000 piyade ve 846 zırhlı araçtan ve Irak Kuvvetleri 5.000 piyade (mürettebat dışında) ve 245 zırhlı araçtan oluşuyordu.

Amerikan 7. Kolordu'sunun ana vurucu gücünü zırhlı tümenleri ve 1. Piyade Tümeni oluşturuyordu. 2. Zırhlı Süvari Alayı ve bağlı elementleri muharebede ciddi bir rol oynamış savaşın önemli anlarında düşman keşif birliklerini etkisiz kılarak Irak birliklerinin insiyatifini yok etmiştir⁵³. Diğer yandan 73 Easting Muharebesi denilen olgu, aslında 7. Kolordu'nun kuzeye hareketinden sonra doğuya doğru yaptığı hareketle ilerlediği konumdan yola çıkılarak konulmuş bir isimdir. 73 Easting'e ulaşılan kadar 70 Easting'e kadar ve sonrasında da muharebeler yaşanmış, bu muharebelerde 2. Zırhlı Süvari Alayı koçbaşı gibi kullanılmış ve ciddi başarılarla imza atmıştır. Ancak 73 Easting'de yaşanan muharebe gayet özel şartlar taşımaktadır. Bunlardan en önemlisi genel olarak Iraklıların ilk saldırıyı havadan beklerken cüretkâr bir kara saldırısına yakalanmaları, hava şartlarının hava desteğinin derecesini çok düşürmesi ve tankların ve ZMA'ların öne çıkmasıdır. Böylece her an olabilecek ancak gayrinizami harplerin çokluğundan unutulmuş konvansiyonel tank harbinin en modern örneklerinden biri verilmiş ve ZMA'nın gerçek potansiyeli gözler önüne serilmiştir.

⁵² Stephen A. Bourque, *Jayhawk, The VII Corps in the Persian Gulf War*, s. 43.

⁵³ James L. Hillman, *Task Force 1-41 Infantry: Fratricide Experience in Southwest Asia*, U.S. Army War College, Carlisle 1993, s. 6.

2. Zırhlı Süvari Alayı, 73 Easting'e varıldığında da verilen Covering Operasyonunu başarıyla sürdürüyordu. Genel olarak M1A1 Abrams ve M2 Bradleyler ile mekanize piyadelerden oluşan bu alay 73 Easting'de de önemli rol oynadı. Kara hareketinin başladığı 24 Şubat 1991 öğleninde Twakalna Tümeni'ne bağlı 18. Mekanize Tugayı ve 12. Zırhlı Tümen'e bağlı 9. Zırhlı Tugayı ile mücadele eden 2. Zırhlı Süvari Alayı bu iki tugayı da imha etti ve ertesi gün 50. Zırhlı Tugayı'ndan kalan birlikleri temizleyip bir yandan da 12. Irak Zırhlı Tümenine bağlı 37. Zırhlı Tugayı ile Tawakalna Tümeni'nin güneyinde sınırlı hava desteği ile çarpışıyordu. Bu muharebelerde G bölüğü, bir Bradley aracı komutanını Irak BMP-1'lerinden gelen 73 mm'lik top ateşi sonucu kaybetmiştir⁵⁴. 2. Zırhlı Süvari Alayı 8 zırhlı süvari bölüğünü 60 Easting bölgesinden 70 Easting'e kaydırıldığında çatışmalar oldukça büyüdü. E, I ve G bölükleri bölgeye varır varmaz Iraklılarla çatışmaya girdiler. Burada G bölüğü ve E bölüğü 9. Irak Zırhlı Tugayı tarafından desteklenmiş 18. Irak Zırhlı Tugayı ile akşama kadar süren zırhlı çatışmalara girdiler.

Bu çatışmalar içinde 26 Şubat 1991 günü, saat 16:10 sıralarında Irak piyade pozisyonlarından gelen saldırıyı susturmak için ilerleyen E bölüğü 9 M1A1 Abrams tankı ile 28 Irak tankı, 16 ZPT ve 30 kamyonu 23 dakika içinde hiçbir kayıp vermeden yok etti. Yine bu muharebelerde E bölüğü komutanı H. R. McMaster 3 kilometre doğudaki T-72 pozisyonlarına saldırdığında operasyonun başından beri ilk kez bir düşman birliği savunma manevrası yapsa da 18 T-72 tankının vurulmasına engel olamamışlardı. Bu kuvveti yok eden öncü E bölüğü komutan McMaster G bölüğü ile temas kurmak için 2 Bradley ZMA'dan oluşan bir keşif grubunu G bölüğü ile iletişim kurmak için yolladığı sırada bu 2 Bradley 13 T-72 ile karşılaştı. Böyle bir karşılaşmada genel olarak Bradley'lerin vurulması beklenirken söz konusu araçlar eş eksenli 2'li TOW lançerleri sayesinde yardım gelene kadar 5 T-72 tankını vurmıştır⁵⁵. Söz konusu araçlar eş eksenli TOW füzesinin azami menzilini kullanarak bu menzilde T-72'lerin isabetsiz

⁵⁴ Rick Atkinson, *Crusade: The Untold Story Of The Persian Gulf War*, s. 446.

⁵⁵ Thomas Houlahan, *Gulf War: the complete history*, Schrenker Military Publishing, New London 1999, s. 328.

atışlarından da faydalanarak bunu başarmışlardır. Birkaç dakika sonra ise I, K ve G bölükleri desteğe gelmiştir.

Joe Sartiano'nun G bölüğü 73 Easting'e paralel konumunda yerleşimine Irak 18. Tugayı'ndan ciddi bir karşı saldırı yapılmıştır. Akın ahlinde gelen Irak tank ve zırhlı taarularını kıran G bölüğü, bunu yaparken ciddi bir topçu ve hava desteğini de sağlamıştır. Özellikle Apache helikopterleri Irak topçularının susturulmasında kilit rol oynamıştır. Saat 22:00'den sonra 1. Piyade Tümeni bölgeye geldiğinde aktif çatışmalar azalmıştır.

Görsel 9: 73 Easting Muharebesi'nde topçu birlikleri de ciddi bir destek verdi⁵⁶

2.3.3. Muharebe Sonrası

Amerikan kuvvetlerinin etkinliği akşam da sürmüştür. Muharebenin sonunda sadece 2. Zırhlı Süvari Alayının iki bölüğü, 2 Irak Zırhlı Tugayını yok etmiştir. Sadece 2. Bölük tek başına 55 Irak tankı, 45 zırhlı aracı bir o kadar askerî araç ve yüzlerce Iraklı askeri etkisiz hale getirmiş ve 865 Irak askerini esir almıştır.⁵⁷ Yine 2. Zırhlı

⁵⁶ Don Brunett, *Battalion conducts artillery strikes on Iraqi positions during the 1st Gulf War*, 1991.

⁵⁷ Mike Guardia, *Bradley vs BMP: Desert Storm 1991*, Osprey Publishing, Londra 2016, s. 71.

Süvari Alayı da 2.000 esir almış 159 Irak tankı ve 260 araç yok etmiştir. Bu süreçte 6 askeri ölmüş 19'u yaralanmıştır. Amerikan 3. Zırhlı Tümenin tam anlamıyla çatışmalara katılımıyla Tawakalna Tümeni etkisiz hale getirilmiştir. Amerikan 1. Piyade Tümeni, 2. Zırhlı Süvari Alayı'nın hatlarından geçerek çok daha büyük bir tank savaşı olan 27 Şubat 1991 Norfolk Muharebesi'ne doğru hareket etmişlerdir.

Sonuç

73 Easting Muharebesi içinde gerçekleşen çatışma, yaşanan birçok tank muharebesine göre özel bir yerdedir. Sınırlı hava desteği ve düşük görüş alanında 2. Zırhlı Süvari Tugayı'na ait M1A1 Abrams tankları ve M2 Bradley ZMA'ları ile teşkil edilmiş bölüklerin başarıları zırhlı muharebe anlayışlarını tekrardan göz önüne aldırılmıştır. Bunlardan ilki bir ülkenin seçtiği veya ürettiği tank tipinin muhtemel düşmanlarının tanklarının toplarının deliş değerlerinden daha yüksek dayanıma sahip bir zırha ve düşman tanklarını delebilecek bir top ve yüksek deliş güçlü mühimmata sahip olması gerekliliğidir. Yoksa zırhlı delinemeyen bir düşman tank müfrezesine karşı ne kadar fazla sayıda tank çıkarılırsa da üstünlük sağlanması zordur. Özellikle karşıdaki tank yüksek deliş değerlerine sahip sabot mühimmatlar atan ve gelişmiş tank atış kontrol sistemlerine sahip M1A1 Abrams tankıysa bu daha da önemlidir.

Alınan bir diğer önemli ders ise mekanize piyadeyi taşıyan zırhlı paletli araçlarda eş eksenli orta menzilli anti-tank füzesi atıcısı kullanmanın önemidir. Çünkü bu araçlar yapıları gereği tanklar tarafından kolayca delinebildiğinden, tankların top etkinliğinin düştüğü menzillerden orta menzilli anti-tank füzeleriyle yaptıkları atışlarla hem kendilerini koruyabiliyor, hem de bu silahları çatal ayak tripod üzerinde kullanıma göre daha yüksek bir etkinliğe çıkarabiliyorlardı. Diğer yandan sahip oldukları otomatik topların etkinliği ile de daha zayıf tehditlere karşı tankların yanındaki en büyük tamamlayıcıları olduklarını kanıtlamışlardır. Otomatik topa eş eksenli anti-tank yaklaşımı daha önceden de var olsa da Körfez Savaşı'nda M2 "Bradley"lerin M1A1 "Abrams"lardan daha çok tank vurması sonrasında yapılan birçok ZMA tasarımında bu uygulama ön plana çıkmıştır.

Irak'ın kara saldırısının başlangıcından birkaç gün sonra geri çekilme kararı almasında kullandığı tankların daha vasat zırh ve mühimmata sahip ihraç modelleri olması ve asıl saldırıyı havadan beklemenin verdiği zafiyetin büyük rolü vardır. Bu yüzden tanklarını savunma pozisyonuna alıp genelde terk etmiş şekilde bekleyen Iraklılar birden Amerikan M1A1 tankları hatlarına daldıklarında hiçbir şey yapamadılar. Kimi Irak tankları da ateş edebilseler dahi M1A1 zırhlarını delememişlerdir. Bu da ispatlamıştır ki, her ne kadar hava gücü bir savaşta kilit rolde olsa bile piyadeye çeşitli menzil ve etkilerde destek veren mobil top platformları olan zırhlı araçların devri hala devam etmektedir. Hava gücü bir savaşta kazandırma hususunda çok önemli olsa bile o bölgeyi ele geçirip elde tutmanın altın anahtarı yine bu tank ve zırhlı araçlardır.

KAYNAKÇA

Araştırma ve İnceleme Eserleri

ATKINSON, Rick, *Crusade: The Untold Story Of The Persian Gulf War*, Houghton Mifflin Company, Boston 1993

BOURQUE, Stephen A., *Jayhawk, The VII Corps in the Persian Gulf War, Department Of The Army*, Washington, D.C. 2002

BRYANT, Susan, *Screaming Eagles: 101st Airborne Division*, Mbi Publishing, Wisconsin 2007

CASEY, Michael S., *The History of Kuwait*, Greenwood Press, California 2007

CLEMENS, Jon, *Tank Assessment Survey Ranks Leopard 2A6 Tops, With the M1A1 the Runner-up*, U.S. Armor Center, Kentucky 1999

CORDESMAN, Anthony H. ve Abraham WAGNER, *The Lessons of Modern War: Volume Two – The Iran-Iraq Conflict*, Westview Press 1990

DUNSTAN, Simon; BRYAN, Tony, *Challenger 2 Main Battle Tank 1987–2006*, Osprey Publishing, Londra 2006

ELLIS, John, *Eye-Deep in Hell – Life in the Trenches 1914–1918*, Fontana Yayınları Kaliforniya 1977

FARHANG, Rajae, *The Iran–Iraq War: The Politics of Aggression*, University Press of Florida, Gainesville 1993

FOSS, Christopher F., *Jane's Armour & Artillery, 2005-06*, Janes Information Group, Londra 2005

FOSS, Christopher F., *Jane's World Armoured Fighting Vehicles*, Macdonald and Jane's Publishers, Londra 1976

FREEDMAN, Lawrence ve Efraim KARSH, "How Kuwait Was Won: Strategy in the Gulf War", *International Security*, Sayı 16 (1991)

GREGORY, Derek, *The Colonial Present: Afghanistan, Palestine, Iraq*, Blackwell Publishing Ltd, Malden 2004

GREEN, Michael, *M1 Abrams Main Battle Tank: The Combat and Development History of the General Dynamics M1 and M1A1 Tanks*, Motorbooks International, Wisconsin 1992

GUARDÌA, Mike, *Bradley vs BMP: Desert Storm 1991*, Osprey Publishing, Londra 2016

HİLLMAN, James L., *Task Force I-41 Infantry: Fratricide Experience in Southwest Asia*, U.S. Army War College, Carlisle 1993

HOULAHAN, Thomas, *Gulf War: the complete history*, Schrenker Military Publishing, New London 1999

HULL, Andrew W.; MARKOV, David R.; ZALOGA, Steven J., *Soviet/Russian Armor and Artillery Design Practices: 1945 to Present*, Darlington Productions, Darlington 1999

HUNNICUTT, Richard Pearce, *Abrams - A History of the American Main Battle Tank*, Presidio Press, Novato 1990

HUNNICUTT, Richard Pearce, *Bradley: A History of American Fighting and Support Vehicles*, Presidio Press, Novato 1999

KARSH, Efraim, *The Iran–Iraq War: 1980–1988*, Osprey Publishing, Londra 2002

MESKO, Jim, *M1 Abrams in Action*, Squadron/Signal Publications, Carrollton 1989

MESKO, Jim, *M2/M3 Bradley In Action*, Squadron/Signa Publications, Carrollton 1992

OGORKIEWICZ, Richard, *Tanks: 100 Years of Evolution*, Osprey Publishing, Oxford 2018

PAUGH, Jeremy, *Steel Monsters: Soviet Tank Development during the Second World War*, Concordia University Lisans Tezi, Portland 2019

POLLACK, Kenneth M., *Arabs At War*, University of Nebraska Press, London 2002

ROTTMAN, Gordon L., *Armies of the Gulf War*, Osprey Publishing, Londra 1993

SCALES, Robert H. Jr, *Certain Victory*, Potomac Books, 2006

SWEET, John ve Joseph Timothy, *Iron Arm: The Mechanization of Mussolini's Army, 1920-40*, Stackpole Books, Mechanicsburg 2006

TUCKER, Spencer C., *The Encyclopedia of Middle East Wars*, Abc-Clio, Santa Barbara 2010

ZALOGA, Steven J., *M1 Abrams vs T-72 Ural: Operation Desert Storm 1991*, Osprey Publishing, Oxford 2009

ZALOGA, Steven J., *M2/M3 Bradley Infantry Fighting Vehicle 1983-1995*, Osprey Publishing, Londra 1995

ZALOGA, Steven J., SARSON, Peter, *T-72 Main Battle Tank 1974-1993*, Osprey Publishing, Londra 1993

ZALOGA, Steven J., *The M2 Bradley Infantry Fighting Vehicle*, Osprey Publishing, Londra 1989

WILLIAMSON, R. Murray, MİLLETT, Allan R., *Military Innovation in the Interwar Period*, Cambridge University Press New York 1996

WRIGHT, Robin, *In the Name of God*, Simon & Schuster, New York 1989

İnternet Kaynakları

IRIAF,

http://www.iaf.net/archive/aircraft/images/f_14_caring_hawk_missile.jpg (Erişim Tarihi: 17.01.2021)

Jeff, Dahl, *TESAD-Irak'ın Kuveyti İşgali*,
<https://www.tesadernegi.org/irakin-kuveyti-isgali.html?be45da&be45da>, (Erişim Tarihi: 17.01.2021)

Khori, Johnson, *Us. Army*, www.britannica.com/technology/M2-Bradley-Infantry-Fighting-Vehicle (Erişim Tarihi: 17.01.2021)

M1A1 Abrams, *Military Today*, www.military-today.com/tanks/m1a1_abrams.htm (Erişim Tarihi: 17.01.2020)

PİKE, John, “Globalsecurity”,
<https://www.globalsecurity.org/military/systems/ground/m1-specs.htm>,
(Erişim Tarihi: 10.01.2021)

The Diplomat in Spain, “An enigma called April”,
www.thediplomatinspain.com/en/2014/04/un-enigma-llamado-abril/
(Erişim Tarihi: 17.01.2021)

Summary

The tank action that took place in the 73 Easting battle is in a special place compared to other tank battles. The success of the tank battalions which formed with the M1A1 Abrams tanks and M2 Bradley ifv's of to the 2nd Armored Cavalry Brigade in the limited air support and low visibility area has once again shown the importance of armored combat understanding into consideration. One of the most important of these is the requirement that the tank type chosen or produced by a country should have armor with a higher strength than the penetration values of the cannon of the tanks of the potential enemies. Also, their cannon must pierce enemy tanks with high penetration power ammunition.

Otherwise, it is difficult to gain an advantage against an enemy tank platoon whose armor cannot be penetrated, no matter how many tanks are removed. Especially, if the opposite tank is the M1A1 Abrams tank, which fires sabot ammunition with high penetration values and has advanced tank fire control systems. Another important lesson from combat is the importance of using coaxial medium-range anti-tank missile launchers in armored tracked vehicles carrying mechanized infantry. Because, armored mechanized vehicles can engage tanks with missiles, far from the effective range of tank guns. On the other hand, anti-tank missiles can be used more effectively on the Ifvs when compared tripod to usage.

Combine usage of anti-tank missile and automatic cannon on the ifvs, will create a great supporter vehicle for tanks on the battlefield. Automatic cannon and anti-tank missile combine is already known fact in last quarter of 20th century. But after the 73 Easting, it gained more importance than others. It was important that the M2 Bradleys hit more Iraqi tanks than the M1A1 Abrams tank. Iraq's decision to withdraw a few days after the onset of the ground attack is due to the lack of armor and piercing capability of cannon used by Iraq tanks.